

Z činnosti Etické komise ČMPS

Ve třetím čtvrtletí tohoto roku se vedle projednávání stížností a podnětů věnovala Etická komise velmi intenzivně především přípravě nového Etického kodexu ČMPS, jehož ucelený návrh byl představen i na Olomouckých psychologických dnech. Připravila také novelu svého jednacího řádu, která zpřesňuje některá jeho ustanovení.

Komise se sešla 2. června na svém standardním jednání v Praze a následně, ve dnech 7. - 9. srpna, na jednání výjezdním, které se uskutečnilo v Kostelci nad Černými lesy a jehož hlavní část byla věnována právě přípravě nového etického kodexu. Jako obvykle řešila EK své úkoly i v neustále probíhající elektronické konferenci.

V červnu ukončili na vlastní žádost svou činnost v EK Lenka Dolníková a Michal Karlický (Dr. Karlický nadále spolupracoval na přípravě kodexu jako konzultant za Českou asociaci psychologů práce a organizace). Dovolujeme si jim oběma ještě jednou touto cestou poděkovat za práci, kterou v Etické komisi odvedli.

Vzhledem k tomu, že komise je nyní jen osmičlenná a jejímu místopředsedovi se rychle blíží konec mandátu, vyhlásila Rada ČMPS v souladu se Statutem EK nové volby. Počet dosud nominovaných kandidátů je ale přes veškeré snahy stále nedostačující, a protože stížností na postupy či chování psychologů je víc a víc, dovolujeme si i touto cestou požádat o další nominace (má-li kterýkoli člen ČMPS zájem v komisi pracovat, může nominovat i sám sebe ☺).

Na Olomouckých psychologických dnech představila EK formou posteru svoji činnost v letech 2014-2016. Část tohoto posteru obsahující stručné shrnutí vybraných stížností a podnětů řešených EK v uvedeném období a stanovisek, která k nim komise zaujala, bude zveřejněna na webových stránkách ČMPS.

Jako obvykle si v dalším textu dovolujeme seznámit formou anonymizovaného popisu s obsahem dvou stížností včetně stanovisek EK schválených Radou ČMPS, jejichž řešení komise od vydání červnového čísla Zpravodaje ČMPS dokončila.

Stížnost na jednání psychologa v opatrovnickém sporu o dítě

V tomto konkrétním případě si zasilatel stížnosti, otec dvou dětí, stěžoval na odbornou práci psychologa, který se dle jeho slov vědomě dopustil neprofesionálního, neetického a neodborného postupu tím, že:

1. Zprávu z psychologického vyšetření psycholog napsal pod hlavičkou a s razítkem odborného zařízení, ve kterém pracoval, ale ve kterém nebyli jeho synové jako klienti nikdy evidováni, protože je vyšetřil ve své soukromé poradenské praxi.

2. Jako psycholog s nedokončenou atestací z klinické psychologie překročil své kompetence tím, že své závěry, doporučení i stanovenou diagnózu nekonzultoval s odbornou garantkou, jeho supervizi pověřenou psycholožkou.
3. Nerespektoval rodičovská práva otce tím, že ho neinformoval o vyšetření synů, ani ho nekontaktoval se žádostí o doplnění informací z jeho (tj. otcovy) strany a ve Zprávě z vyšetření uváděl nepravdivé informace poskytnuté pouze matkou obou synů.
4. Při vyšetření nepoužil žádnou z metod s tzv. lžiskóre.
5. Ve Zprávě z vyšetření činil závěry, které považuje stěžovatel za „velmi vážné nepravdivé nařčení“ poškozující jeho důstojnost a práva tím, že psycholog hodnotil jeho chování k synům, aniž by k tomu měl odborné podklady, zkušenosti a vzdělání.

EK ČMPS konstatovala, že:

Ad 1 a 2) Psycholog ve svém postupu pochybil, když se vyjadřoval k takovým oblastem psychologické práce, pro které nezískal příslušnou kvalifikaci a zároveň své závěry stvrdil razítkem instituce, ve které vyšetření neprováděl.

Ad 3) Psycholog pochybil, když si nevyžádal souhlas, případně neinformoval zákonného zástupce (otce) dítěte o poskytování svých odborných služeb.

Ad 5) Psycholog pochybil, když se vyjadřoval k psychickému stavu, či jinak specifickému chování kohokoli (zejména třetí osoby, tj. otce) bez relevantních podkladů, kterými jsou výsledky řádně provedeného psychologického vyšetření této osoby včetně jasně vyjádřeného účelu tohoto vyšetření. Psycholog neposuzuje bez těchto podkladů ani rodinné vztahy a nevytváří bez těchto podkladů závěry a doporučení.

Ad 4) Psycholog nepochybil v tom, že při svém vyšetření nepoužil metody s tzv. lžiskóre, neboť v rámci odborného psychologického přístupu psycholog nemusí tento typ testových metod používat.

Etická komise ČMPS ocenila, že psycholog poskytl komisi součinnost, přestože není členem Českomoravské psychologické společnosti.

Zpráva z krizové intervence a riziko poškození třetí osoby

Stížnost se týkala nedostatků v psychologickém vyšetření dětí stěžovatele a jejich matky, a v souvislosti s tím i nedostatků ve zprávě z tohoto vyšetření, které měla psycholožka realizovat (stěžovatel uvedl, že ve zprávě chybí testovací metody a vyhodnocení, objektivizace a objektivní popis, rozhovor s otcem dětí a anamnéza vyšetřované matky dětí). Psycholožka sdělila, že se na ni obrátila matka dětí v takové situaci, která vyžadovala poskytnutí psychologické krizové intervence. Psychologické vyšetření dětí ani matky nerealizovala, uskutečnila pouze rozhovor s matkou a dvěma staršími dětmi a pozorovala jejich chování.

Dále stěžovatel uvedl, že psycholožka vydala dvě zprávy se stejným datem, ale různým obsahem a že ze zprávy/zpráv psycholožky, kterou/které neměl v inkriminované době k dispozici, vycházely státní orgány (OSPOD a soudy).

Ani jedna ze zpráv psycholožky, které měla EK k dispozici, nebyla datována, na obou bylo uvedeno pouze datum návštěvy matky a dětí v ordinaci psycholožky. Text a závěr první zprávy byl ve druhé zachován ve stejném znění a pouze doplněn dalšími podrobnostmi. Obsahem obou zpráv byly tedy reference matky, vyjádření dvou starších dětí a závěr. Zprávy však nebyly nijak nadepsány, nebyl z nich ani zřejmý jejich účel a byly bez dalšího psycholožkou předány matce.

Pokud jde o stížnost na chybějící popis testovacích metod a vyhodnocení, objektivizaci, objektivní popis, rozhovor s otcem dětí a anamnézu vyšetřované matky dětí: Z šetření vyplynulo, že psycholožka neprováděla psychologické vyšetření, proto Etická komise ČMPS konstatovala, že v uvedeném smyslu psycholožka neporušila etický kodex.

Porušila však článek 1.2 Etického metakodexu EFPA, podle kterého musí být psycholog schopen rozpoznat napětí mezi zachováním důvěrnosti informací a ochranou klienta, a článek 3.1 téhož kodexu, podle něhož má psycholog plnou zodpovědnost za kvalitu a následky svého profesionálního jednání.

Pokud má psycholog podezření na domácí násilí anebo týrání dětí, je jeho povinností informovat odpovědné orgány, případně – je-li k tomu způsobilý – své podezření podložit dalším psychologickým šetřením. U jakékoliv zprávy, kterou psycholog vydává, je nutné uvést její účel a dodržet další náležitosti, aby nedošlo k poškození osob, které daný psycholog nevyšetřil, případně je vůbec neviděl.

Připravily: Ivana Slavíková a Diana Valečková